

Az elengedés művészete a politikában

Aki időben kapcsol, sok felesleges kellemetlenségtől kíméli meg magát · Nem az a kérdés, hogy Matolcsy György megéri-e a pénzét

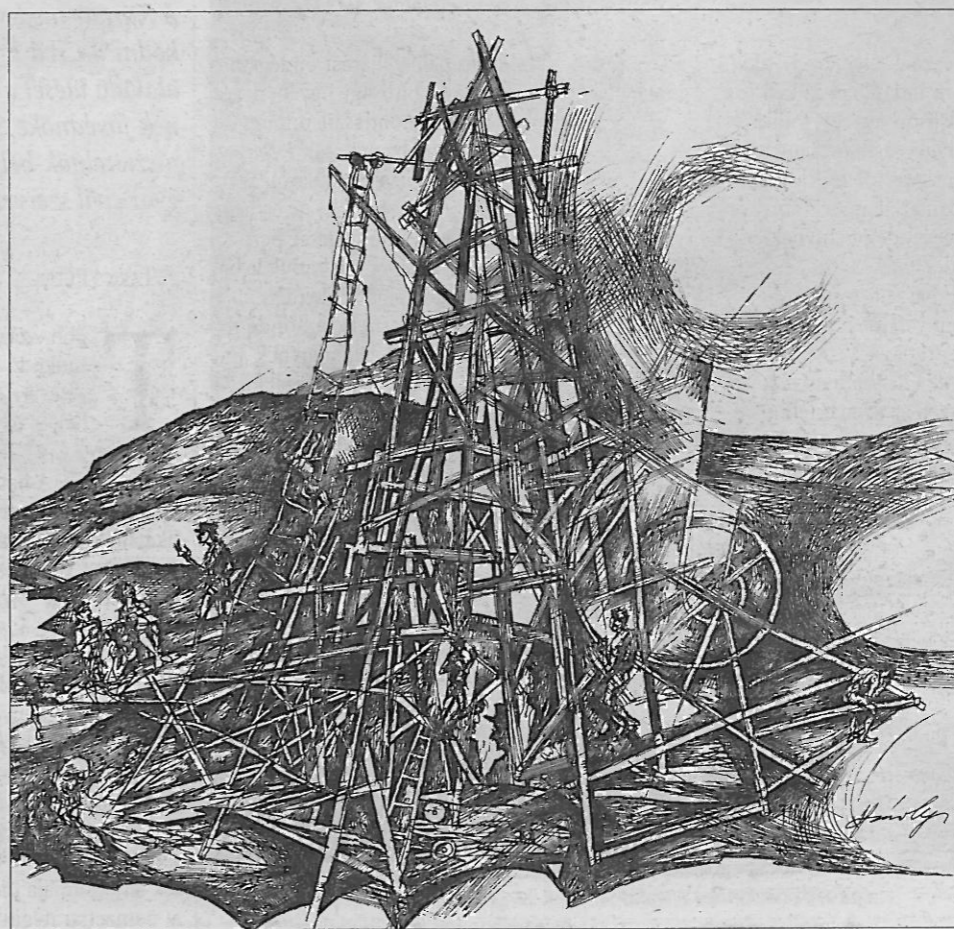
TÖRÖK GÁBOR-VARGA MIHÁLY

Aki várt már ötven percet a soha meg nem érkező buszra abban a hitben, hogy az bizonyára bármely pillanatban befuthat a megállóba, tudni fogja, hogy miről beszélünk. Ha az ember túl sokáig megy rossz irányba, vagy éppen áll reménykedve egy helyben, nagyon nehéz fel- és beismerni: abba kell hagyni. Too much invested to quit – túl sokat fektettem bele, hogy kilépjek, mondja az angol. Pedig ha valamit megtanulhatunk az amerikaiaktól, az éppen ez, a kilépés, az elengedés – és egyben az újrakezdés – művészete.

Túl rövid az élet ahhoz, hogy ne lássuk be gyorsan a tévedéseinket. A magánéletben, az üzletben és a politikában is sokkal sikeresebbek lehetnénk, ha meg tudnánk tanulni elengedni azt, ami nem jó, ami már nem használ. Rossz kapcsolatokhoz, a csőd szélén álló vállalkozásokhoz és valójában már megbukott politikusokhoz kár ragaszkodni; életben tartásuk csak újabb problémákat jelent, és egy lépéssel sem visz közelebb a sikerhez, a megoldáshoz. Ha körülnézünk, számtalan példát találunk mindegyikre. Sokan évtizedeket élnek le működésképtelen kapcsolatokban, anélkül, hogy felmerülne bennük a változtatás igénye. S ne is csupán a házasságokra gondoljunk, amelyek egyben tartásukat még magyarázhatják magasabb célok; olykor képesek vagyunk sérelmeinkbe belemeredve egy életen át morogva elviselni ismerőseinket, szomszédainkat, mert nem tudunk, nem akarunk felülemelkedni, túllépni, átértékelni. Piaci körülmények között életképtelen vállalkozásokat tartunk lélegeztetőgépeken, mert félünk a következményektől; már a felénél veszteségesnek látszó beruházásokat viszünk a végtelenségig, mert nem merünk mérleget vonni, a tényekkel szembenézni. S igen, politikusokat és politikákat támogatunk a józan ész határain túl is, mert a kognitív disszonancia redukcióját használva hinni akarunk benne akkor is, ha már semmi értelmét nem látjuk.

Nem állítjuk, hogy könnyű belátni: ez a busz már soha nem visz el minket a vágyott helyre, de aki előbb lép, aki előbb kapcsol, sok felesleges kellemetlenségtől kíméli meg magát.

Mindig nehéz kimondani, ha valami nem megy (vagy nem jön...), a bátor felismerésért azonban ebben a játékban pluszpontok járnak. Nézzük csak meg, mennyit küzd az unió azért, hogy valahogy megmentse, az euróövezetben tartsa Görögországot, pedig mennyivel egyszerűbb lenne belátni: nem fog menni. Vagy ha megy is valahogy, az ár, amit ezért fizetünk, irracionális, értelmetlen. Mint abban az ismert játékelméleti kísérletben („dollárárverés”), ahol értelmes

embereknek is logikusnak tűnhet akár négy dollárt is adni a liciten egy dollár megszerzéséért, ha az alternatíva a korábban ajánlott három dollár nyolcvan cent elvesztése lenne. Pedig csak észre kellene venni, akár mindjárt az elején, vagy ha az nem megy, mert az elején még nem látható a logikája, akkor nagyon közel ahhoz, amikor értelmetlenné válik a játék, hogy ki kell szállni, akkor is, ha azért egy kis árat sajnos fizetni kell.

A magyar politikában most a gazdasági miniszter és politikája az az egydolláros, amiért a kormánypárt hétről hétre egyre többet, sokat, túl sokat fizet. Érdemes észrevenni: nem az már a kérdés, hogy Matolcsy György megéri-e a pénzét. Erről más alkalommal, más körülmények között lehetne – és talán kell is majd – értelmes vitát folytatni, átgondolva, hogy melyek azok az értékek, amelyek a miniszter politikájából folytatásra, megőrzésre érdemesek. Még az sem tűnik lehetetlennek, hogy lesznek olyan elemei a munkájának, amelyekkel kapcsolatban később változnak a vélemények, ahogy 2010-ben is sokan másrészt tekintettek korábbi miniszterségére, mint

egy szűk évtizeddel korábban. Most azonban nem ez a kérdés. Ma arra kell válaszolni, hogy a hivatalos árának a többszörösét szabad-e, érdemes-e érte kifizetni. Nem arról kell már a kormányfőnek döntenie, hogy az elengedés milyen sokat árt, milyen nehezen magyarázható, hanem azt kell mérlegelni, hogy a megtartás minden nappal drágábbá teszi a majdani költségelszámolást. Nem lehet kétséges: bölcsőbb döntés most elkönyvelni a távozás miatti veszteséget, mint a megtartásáért egyszer majd kifizetni azt a csillagászati árat.

A szerzők: politikai elemző; a KÉSZ Holding Zrt. elnök-vezérigazgatója

Mint azt az olvasók megszokhatták, ezen az oldalon gyakran jelennek meg olyan írások is, amelyek nem okvetlenül tükrözik a szerkesztőség álláspontját. Szándékosan nem véleményt írtam, hiszen egy polgári újságnál – a lap arculatának, fő vonalai-

nak elfogadásával is – ahány újságíró, annyi vélemény. Török Gábor és Varga Mihály közösen jegyzett cikkében nem véletlenül esik szó nyolcvan százalékban azokról a lélektani helyzetekről, amelyekben a döntést alapjaiban befolyásolják akár morális, akár megszokáson nyugvó indokok. Retorikájában remekül fölépített írásukban ennek szinte csak illusztrációja (valójában lényege) az, hogy vajon jó-e nekünk, ha a kormány kitart a gazdasági minisztere mellett.

Azzal csak egyetérthetünk, hogy ha fölkorba-csolódnak a hullámok, ne várjuk meg, míg a fejünk fölött össze is csapunk. Eppenséggel lehet sürgetni a pragmatikusnak gondolt döntést, a kérdés inkább csak az, hogy olyan helyzetben vagyunk-e ma, amikor van látványos előrelépést jelentő, pragmatikus döntés. Egyáltalán: tudható-e százszázalékosan előre, hogy mi bizonyul pragmatikus döntésnek? Azt csak kevesen hiszik, hogy gazdaságpolitikánk a világgazdasági folyamatoktól függetleníthető, de ha ez így van, akkor a megtételét sem lehet elszakítani még az Európában zajló történésektől sem. Hiszen nemcsak a forint és az euró, hanem maga az unió is súlyos válságban van. Sokan voksolnak ma Görögországot elengedésére az eurózónából vagy akár az unióból – de ki mondhatja el magáról, hogy tisztán látja ennek a következményeit? S ha föl bomlik az unió, és Amerika hatalma Európára is kiterjed?

Amúgy föl lehet tenni a kérdést, hogy mi az ára egy nehéz helyzetbe került ország gazdasági minisztere megtartásának, de nem emlékszem rá, hogy politikai elemzők boncolgatták volna 2006-ban, az őszödi beszéd nyilvánossá tétele után, hogy mennyibe kerül nekünk Gyurcsány Ferenc hatalomban tartása még négy éven át, miközben holdudvarán kívül akkor már senki nem bízott benne.

Mi a siker, és mi a kudarc? Nézőpont kérdése. Amit a jelenlegi kabinet gazdaságpolitikai sikerként könyvelhet el, azt az ellenzék és a hitelminősítők kudarcnak ítélik. Lehet, sokan azt mondják majd, kint vagyunk a vízből azzal, hogy húsz év múlva erényként tartják számon a történelmi könyvek, hogy Európában mi vezetjük be először a bankok megadóztatását. De ez most még ősbűn. Utoljára a keresztény templomokat földülő, vad magyarokra tekintettek úgy Európában, mint ránk a bankadó, az ágazati különadók és a végtörlesztés miatt – s közben szép csöndben más országok is bevezették például a bankadót.

A „mi mennyit ér”, és a „ki mennyit ér” persze föltehető és fontos kérdések, de ami érdem, azt is el kell elismerni. Most. Másképpen nincsen továbblépés.

KÖRMEY ZSUZSANNA